

Sygn. akt II Ca 250/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Dydo

Sędziowie: SO Aleksandra Żurawska

SO Małgorzata Mróz

Protokolant: Elżbieta Janus

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2017 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko **M. B. i Z. B. (1)**

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Rejonowego w Dzierżonowie

z dnia 16 stycznia 2017 r., sygn. akt I C 1599/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt II i III w ten sposób, że zasądza od pozwanego Z. B. (1) na rzecz strony powodowej (...) w W. 60.564,81 zł (sześćdziesiąt tysięcy pięćset sześćdziesiąt cztery 81/100) zł z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego do nieruchomości położonej w (...) przy ul. (...) dla której Sąd Rejonowy w Dzierżonowie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) oraz zasądza kwotę 4.238,50 zł tytułem kosztów procesu.

II. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej 5.729 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

(...)

Sygn akt II Ca 250/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2017r Sąd Rejonowy w Dzierżonowie I Wydział Cywilny w sprawie z powództwa (...) w W. przeciwko M. B. i Z. B. (2) o zapłatę kwoty 87.832,64 zł oddalił powództwo w stosunku do pozwanego Z. B. (1) co do kwoty 85.973,78 zł oraz umorzył postępowanie w pozostałym zakresie i obciążył stronę powodową kosztami procesu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 16 października 1995 roku, pozwany Z. B. (1) zawarł z (...) Bankiem (...) Spółką Akcyjną we W. umowę o kredyt, na mocy której otrzymał kredyt inwestycyjny w kwocie 250 000 zł. Kredyt ten miał spłacać w ratach do dnia 31 sierpnia 2003 roku.

Na zawarcie tej umowy zgodę wyraziła małżonka pozwanego Z. B. (1) czyli pozwana M. B..

Na mocy aneksu Nr (...) do przedmiotowej umowy o kredyt, zawartego w dniu 30 sierpnia 2001 roku, strony przedmiotowej umowy wydłużyły spłatę rat kredytu do dnia 15 października 2007 roku.

Następcą prawnym (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej we W. został Bank (...) Spółka Akcyjna w W..

Pismem z dnia 11 sierpnia 2006 roku, Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wypowiedział pozwanemu Z. B. (1) przedmiotową umowę ze względu na brak jej realizacji przez niego. Wypowiedzenie umowy nastąpiło w terminie 30 dni od dnia doręczenia tegoż pisma.

Pismo to zostało doręczone pozwanemu w dniu 14 sierpnia 2006 roku.

W dniu 02 listopada 2006 roku, Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wystawiła między innymi przeciwko pozwanemu Z. B. (1) bankowy tytuł egzekucyjny obejmujący zadłużenie z tytułu przedmiotowej umowy o kredyt.

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Dzierżonowie z dnia 23 listopada 2006 roku, nadano temu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności.

W dniu 14 grudnia 2006 roku, na podstawie tak powstałego tytułu wykonawczego, Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wszczęła przeciwko pozwanemu postępowanie egzekucyjne.

Na podstawie postanowienia z dnia 29 grudnia 2009 roku, wskazane postępowanie zostało umorzone ze względu na bezskuteczność egzekucji.

Po raz kolejny Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wszczęła przeciwko pozwanemu postępowanie egzekucyjne w dniu 01 czerwca 2011 roku.

Na mocy umowy cesji wierzytelności z dnia 14 maja 2013 roku wierzytelność z przedmiotowej umowy o kredyt została przelana na rzecz strony powodowej (...) w W..

W dniu 23 kwietnia 2015 roku, Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wniosła o umorzenie postępowania egzekucyjnego.

Postępowanie to umorzono na mocy postanowienia z dnia 07 maja 2015 roku.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie zawarte w pozwie i ograniczone w toku procesu, w stosunku do pozwanego Z. B. (1) uległo przedawnieniu. Termin przedawnienia wynosił zgodnie z art. 118 kc 3 lata, ponieważ roszczenie pozwu związane było z działalnością gospodarczą banku. Początek biegu terminu przedawnienia przypadał na 14 sierpnia 2006r, tj w dniu, w którym upływał okres wypowiedzenia umowy kredytowej. Dalej Sąd Rejonowy stwierdził, że zgodnie z art.123 § 1 pkt 1 kc bieg terminu przedawnienia roszczenia strony powodowej uległ przerwaniu przez złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, ponieważ wniosek o nadanie klauzuli wykonalności jest czynnością przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia i jako taki przerywa bieg terminu przedawnienia. Ponownie bieg terminu przedawnienia został przerwany przez wszczęcie przeciwko pozwanemu postępowania egzekucyjnego, które zostało jednak umorzone ze względu na bezskuteczność egzekucji. Kolejne postępowanie egzekucyjne wszczęte 1 czerwca 2011r zostało umorzone na wniosek wierzyciela wobec zawarcia przez bank umowy przelewu wierzytelności. Sąd Rejonowy powołując się na orzecznictwo SN w szczególności wyrok SN z 19 listopada 2014r

IICSK 196/14 uznał, że wniosek o wszczęcie egzekucji nie przerywa biegu przedawnienia, jeżeli komornik umorzył postępowanie egzekucyjne na wniosek wierzyciela, który w toku tej egzekucji dokonał przelewu egzekwowanej wierzytelności. Wobec tego termin przedawnienia dochodzonego roszczenia upłynął w dniu 29 grudnia 2012r, a skoro strona powodowa wniosła pozew 14 kwietnia 2016r, to powództwo w stosunku do pozwanego Z. B. (3) podlegało oddaleniu, ponieważ roszczenie dochodzone pozwem uległo przedawnieniu. Wobec cofnięcia pozwu w toku procesu w stosunku do pozwanej M. B. oraz co do kwoty 858,86 zł Sąd Rejonowy umorzył w tym zakresie postępowanie na podstawie art.355 § 1 kpc. O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art.98 kpc.

W toku procesu, strona powodowa zmieniła swoje żądanie w ten sposób, że wniosła o zasądzenie od pozwanego Z. B. (1) należności dochodzonej pozwem z ograniczeniem jego odpowiedzialności do nieruchomości, której pozwany jest użytkownikiem wieczystym, wraz z budynkiem stanowiącym odrębną nieruchomość położonej w (...) i objętej księgą wieczystą KW (...), na której została ustanowiona hipoteka umowna zwykła w kwocie 250 000zł, stanowiąca zabezpieczenie spłaty kredytu będącego przedmiotem żądania pozwu.

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił, że umowa o kredyt zawarta w dniu 16 października 1995r pomiędzy pozwanym, a bankiem (...) SA we W. została zabezpieczona hipoteką. Działka gruntu położona w N. przy ul. (...), której użytkownikiem wieczystym jest pozwany Z. B. (1) wraz ze stanowiącym odrębną własność budynkiem należącym do pozwanego, dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) została obciążona hipoteką umowną zwykłą na kwotę 250 000 zł stanowiącą zabezpieczenie kredytu z dnia 16.10.1995r nr umowy (...)

/d. umowa o kredyt z dnia 16 października 1995r k.5-8, wypis z księgi wieczystej KW nr (...) k.18-23/

W umowie przelewu z dnia 14 maja 2013r Bank (...) SA w (...), przeniósł na rzecz strony powodowej poza wierzytelnością z umowy kredytowej z dnia 16 października 1995r nr (...) (...) również wszelkie odnoszące się do tejże umowy zabezpieczenia w tym hipoteki.

/d. umowa przelewu wierzytelności z 14 maja 2013r k. 32-36/

Od wyroku Sądu pierwszej instancji apelację wniosła strona powodowa zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo w stosunku do Z. B. (1) co do kwoty 60.564,81 zł oraz co do pkt III wyroku zasądzającego na rzecz pozwanego koszty procesu i zarzuciła:

I. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, tj. pominięcie okoliczności, iż wierzytelność wynikająca z umowy kredytu zabezpieczona została hipoteką umowną zwykłą w kwocie 250.000,- zł na nieruchomości, której Pozwany Z. B. (1) jest użytkownikiem wieczystym, objętej księgą wieczystą KW nr (...), co skutkowało uwzględnieniem przez Sąd podniesionego przez Pozwanego zarzutu przedawnienia.

II. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 kpc poprzez:

a) brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie, tj. pominięcie dowodu z dokumentu - odpisu aktualnego z księgi wieczystej KW nr (...), wyciągu z ksiąg rachunkowych Funduszu, z których wynika, iż wierzytelność wynikająca z umowy kredytu została zabezpieczona hipoteką umowną na nieruchomości, której użytkownikiem wieczystym jest pozwany Z. B. (1), co doprowadziło do nieprawidłowego ustalenia, że wierzytelność uległa przedawnieniu.

b) nie wyprowadzenie z materiału dowodowego wniosków z niego wynikających, tj. nieuwzględnienie faktu, iż wierzytelność dochodzona pozwem zabezpieczona została hipoteką umowną zwykłą na nieruchomości, której Pozwany jest użytkownikiem wieczystym, co wynika również z umowy kredytu oraz umowy cesji wierzytelności (zawarcie których nie było przez pozwanego kwestionowane), co doprowadziło do uznania, iż wierzytelność uległa przedawnieniu, co w konsekwencji skutkowało oddaleniem powództwa wobec Z. B. (1);

III. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- a) art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece poprzez jego niezastosowanie w realiach niniejszej sprawy, co doprowadziło do uznania, iż roszczenie dochodzone pozwem jest przedawnione, w konsekwencji czego powództwo zostało oddalone;
- b) art. 118 kc poprzez uznanie, iż wierzytelność uległa przedawnieniu, podczas gdy zabezpieczona jest ona hipoteką umowną w kwocie 250.000,- zł ustanowioną na nieruchomości, której pozwany jest użytkownikiem wieczystym, co doprowadziło do nieuzasadnionego oddalenia powództwa.

Wobec powyższych zarzutów strona powodowa wniosła o

1. zmianę ww. wyroku Sądu Rejonowego poprzez uwzględnienie powództwa co do kwoty 60.564,81,- zł (kwota kapitału), tj. zasądzenie od pozwanego Z. B. (1) na rzecz powoda ww. kwoty;
2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu w instancji odwoławczej, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,
3. ponowne rozstrzygnięcie o kosztach procesu za I instancję.

Apelacja jest zasadna.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i znajdują oparcie w przeprowadzonych dowodach. Ustalenia te są jednak niepełne, dlatego też Sąd II instancji w oparciu o zgromadzone w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji dowody poczynił dalsze ustalenia faktyczne. Poczynienie dodatkowych ustaleń faktycznych było konieczne ze względu na dokonaną w toku postępowania zmianę żądania pozwu.

Trafny okazał się zatem zarzut apelacji naruszenia art.233 § 1 kpc, skoro Sąd Rejonowy nie dokonał wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń faktycznych oraz nie dokonał oceny całego materiału dowodowego w kontekście zmienionego żądania pozwu. Z umowy kredytowej z dnia 16 października 1995r wynika, że kredyt został między innymi zabezpieczony hipoteką. Potwierdzeniem zabezpieczenia spłaty kredytu hipoteką jest wpis hipoteki umownej zwykłej do kwoty 250 000 zł na nieruchomości należącej do pozwanego, dla której prowadzona jest księga wieczysta KW nr (...). Przelew wierzytelności z umowy kredytowej na rzecz strony powodowej obejmował również wszystkie odnoszące się do tejże umowy zabezpieczenia w tym hipoteki. Na podstawie umowy przelewu na rzecz strony powodowej przeszło więc również roszczenie rzeczowe. Strona powodowa była zatem legitymowana do wystąpienia z takim roszczeniem. Dokonana w toku postępowania przez stronę powodową zmiana powództwa była dopuszczalna, nie naruszała przepisu art.193 § 1 kpc, a ponadto zmienione powództwo mieściło się w podstawie faktycznej pozwu. W tej sytuacji trafny okazał się zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art.77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, według którego przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej, przy czym przepisu tego nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne. Przeto, przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie ma wpływu na uprawnienie wierzyciela hipotecznego dotyczące dochodzenia zaspokojenia z przedmiotu zaspokojenia. W rezultacie właścicielowi przedmiotu, hipoteki nie przysługuje zarzut przedawnienia, jako skuteczny środek obrony przeciwko powództwu wierzyciela hipotecznego. Art. 77 u.k.w.k ma przy tym zastosowanie bez względu na to, czy właścicielem przedmiotu hipoteki jest dłużnik osobisty, czy też osoba trzecia. W tym pierwszym przypadku – jeżeli dłużnik podniesie zarzut przedawnienia – jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie – powództwo w zakresie odpowiedzialności osobistej nie będzie zasadne, natomiast w zakresie odpowiedzialności rzeczowej powinno zostać uznane za zasadne. Tym samym sąd powinien zasądzić świadczenie z ograniczeniem odpowiedzialności do przedmiotu hipoteki (art.319 kpc), przy czym, nie może zasądzić kwoty wyższej niż suma hipoteki (patrz wyrok SN z 14 października 2016r ICSK 616/15. Pomimo więc przedawnienia roszczenia osobistego (zarzut apelacji naruszenia art. 118 kc nie jest trafny), wobec dopuszczalnej zmiany powództwa, należało zasądzić od pozwanego na rzecz strony

powodowej kwotę 60.564,81 zł, stanowiącą należność główną, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego do nieruchomości obciążonej hipoteką.

Nie jest trafny podniesiony dopiero w postępowaniu apelacyjnym zarzut pozwanego nieważności umowy przelewu wierzytelności wobec braku jego zgody na dokonanie przelewu. Zarzut ten pozwany wywodzi z art. 326 ust 1 ustawy z dnia 29 maja 2004r o funduszach inwestycyjnych i art. 92a -92c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r prawo bankowe w wersji obowiązującej do 13.01.2009r. Dla poparcia swojej argumentacji pozwanej powołuje się na orzeczenie SN z 22 września 2011r sygn. V CSK 472/10, które przytacza wybiórczo, pomijając tezę trzecią tego orzeczenia, w której SN stwierdził: „ artykuł 326 ust 2 ustawy z 2004r o funduszach inwestycyjnych oznacza powrót w zakresie, w jakim wprowadza wyjątek od art. 92 c ust 1 ustawy z 1997r - prawo bankowe, do reguły wyrażonej w art. 509 § 1 dopuszczalności przelewu wierzytelności bez zgody dłużnika”. Przepis art.326 ust 2 ustawy o Funduszach inwestycyjnych stanowi, że bank nie jest obowiązany do uzyskania zgody dłużnika banku na przelew wierzytelności banku z tytułu umów kredytu, w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielania kredytu, określonych w umowie. Nie może ulegać żadnej wątpliwości, że zaprzestanie spłaty kredytu czy też niepłacenie części rat kredytu jest niedotrzymaniem przez kredytobiorcę zasadniczego warunku umowy kredytowej, a skoro kredytobiorca naruszył warunki umowy kredytowej, bank nie musiał uzyskiwać jego zgody na przelew wierzytelności na rzecz funduszu inwestycyjnego. Taką wykładnię art. 326 ust 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych potwierdził SN w orzeczeniach z dnia 13 maja 2010r sygn. IV CSK 558/09 i z dnia 29 września 2010 V CSK 61/10. Teza orzeczenia SN z dnia 13 maja 2010 sygn. IV CSK 558/09 jest następująca: „ Jeżeli dłużnik banku będący kredytobiorcą nie dotrzyma warunków udzielenia kredytu bank może dokonać przelewu wierzytelności na rzecz funduszy sekurytyzacyjnego bez zgody tego dłużnika, jak i dłużnika banku z tytułu zabezpieczenia kredytu.

Z powyższych względów na podstawie art. 386 § 1 kpc zaskarżony wyrok podlegał stosownej zmianie.

O kosztach na rzecz procesu za pierwszą instancję orzeczono na podstawie art. 100 kpc stosownie je rozdzielając, a o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art.98 kpc.

(...)